

Европа је питање око кога се Срби највише деле. Не зато што не верују у предности удруживања, већ што нису спремни да се одрекну Косова. Јер, јасно је да ће то бити услов који ће ЕУ, у последњем кораку пред чланство, поставити Србији

Српско политичко тело веома јасно се поделило, чак и аритметички, на две једнаке половине. На једној страни су присталице даљих економских реформи и европске интеграције, на другој они који се противе настављању неких од реформи и који питању Европе претпостављају решавање питања Косова. Према првима, улазак у Европу је управо претпоставка за задржавање Косова у „некој форми” у Србији. Према другима, ситуација је управо супротна: хрлити у Европу значи прећутно прихватити да је Косово постало независно. Овај раскол сваког дана постаје све дубљи, јер се тиче и тактике и стратегије коју треба водити.

Неки од читалаца ће се можда сетити да сам ја већ неколико година прилично недвосмислено био против даљих преговора са ЕУ. У исто време, сматрам да је наставак економских реформи важан не само за економски већ и социјални опоравак Србије. Тако ме понекад читаоци, а понекад и пријатељи, питају како могу да објасним овај, на први поглед – њима се бар тако чини – недоследан став: бити за економске и друштвене реформе, а против учлањења у Унију.

У овом чланку ћу покушати да објасним разлоге за овакав став. Мој негативан став није последица мишљења да чланство у Унији није економски пробитачно. Напротив, сматрам да се Унија показала као изванредно успешан „мотор развоја” за све мање развијене земље Европе које су се у њу учланиле. Уверен сам да би иста ситуација била и са Србијом. Не сматрам ни да је Унија неки „мељач људи и култура” и „уништавалац” националних специфичности и традиција које би се уласком у Унију изгубиле те би Срби постали, рецимо, Енглези. Иако ми се огромна европска бирократија не допада, не мислим ни да је то разлог за остајање ван Уније. Основни разлог зашто сам против јесте зато што питање чланства у ЕУ значајно, чак и кључно, утиче на политичку дестабилизацију Србије. Од питања око кога су се скоро сви слагали, Европа је постала питање око кога се Срби највише деле. Не због тога што не верују у економске предности удруживања, већ што нису спремни да се зарад Уније одрекну Косова. Јер, наравно, јасно је да ће то бити услов који ће ЕУ, у последњем кораку пред чланство,

поставити Србији.

Неки говоре да преговоре треба наставити, потписати и Споразум о стабилизацији и придруживању (ССП), јер се признавање Косова још увек експлицитно не захтева. Али, видимо да, иако је то формално тачно, значајан део политичких партија и бирача сматра да суштински свако даље приближавање Унији значи удаљавање од српског Косова. У таквим околностима треба поставити следеће питање: да ли су економске предности које даљи преговори са Унијом и ССП доносе Србији вредни жртвовања политичке стабилности, изазивања сталних конфликта између партија, па чак и самих обичних људи, евентуалног угрожавања демократије, и – ако останемо само на економском терену – смањења инвестиција и стопе раста услед политичке нестабилности? Ако треба да бирамо између опције (1) неколико релативно скромних економских повластица које ће Србија добити тек када ССП буде ратификован, а до тачке је још далек пут, плус сталне политичке нестабилности, и опције (2) редефинисања односа са Европом и политичке стабилизације, који је паметнији приступ? Моје мишљење је да је то потоња.

Због тога би рационални приступ главних политичких странака требало да буде да се питање Европе стави у неку врсту мораторијума. Три или четири највеће странке требало би да се договоре о заједничком српском предлогу ЕУ којим би Србија постала суи генерис случај (као што је, како ЕУ тврди, и Косово суи генерис случај) и била изопштена из општих правила за приступ ЕУ, која важе за земље западног Балкана. Тако, циљ Србије, чак ни у некој далекој будућности, не би више био чланство у Унији нити потписивање било каквих уговора који томе претходе. Односи између Србије и ЕУ би се поставили на нови колосек где би се преговарало и сарађивало о свим стварима од заједничког интереса: институционалној реформи, локалној самоуправи, инфраструктурним инвестицијама, укидању виза итд. Циљ би био највећа могућа економска и институционална блискост која је компатибилна са нечланством.

Такав приступ „разведрио” би политичку климу у Србији, смањено загрижену подељеност између странака, јасно дефинисао односе и очекивања и Европске уније и Србије, и омогућио наставак економских и друштвених реформи. Нема сумње да Европа не би, у почетку, са благонаклоношћу гледала на овакав предлог. Али докле год у овоме постоји јединство највећих српских партија, Европа очигледно не би могла да рачуна да унутар српског парламента или владе има савезника који би прихватио даља условљавања и мукотрпни пут ка фантомском чланству. И Европа би увидела, надам се, да је за њу боље да има стабилну Србију, чак и ако она није члан ЕУ, него да има стални извор нестабилности у свом суседству. Јер, јасно је да се у догледно време у Србији неће појавити убедљива већина нити за опцију чланства по сваку цену нити за тврдоглаво одбијање да се са Европом уопште и разговара. Компромисно решење је отуда неопходно.

Глас против преговора са ЕУ

Пише: Бранко Милановић
четвртак, 17 април 2008 23:18

У следећем чланку ћу (наредне недеље – прим.ур.),надам се, покушати да објасним и други део моје „једначине”: зашто верујем да би радикалска влада била веома лоша за економски развој Србије. Тако ће и један и други део данашње политички подељене Србије имати прилике да се љути на аутора.

Карнегијева задужбина за међународни мир, Вашингтон

[објављено: 17/04/2008, Политика]